

Toivon politiikan peräänkuuluttaja, nuorisotyön ja turvapaikanhakijanuorten silloittaja, maahanmuutto- ja geopolitiikan aktivistitutkija

Maria Pisania haastattelivat Sofia Laine ja Maaria Hartman.

Maltalainen nuorisotutkija Maria Pisani oli NUORI2020-tapahtuman kutsupuhujana tammikuussa 2020 Tampereella. Pisani on tehnyt monipuolisen uran nuorisotyössä, kansalaisjärjestötoiminnassa ja ministeriöissä sekä tutkijana. Tampereella hän luennoi toivon politiikasta ja nuorisotyöstä turvapaikanhakijoiden parissa. Päivää myöhemmin yliopistotutkija Sofia Laine vei Maria Pisanin Paloheinään Helsinkiin hiihtämään sateisesta säästä huolimatta – ja samalla toteutettiin tämä haastattelu hiljaisessa hiihtomajan kahvilassa. Maaria Hartman purki haastattelun ja kirjoitti sen ensimmäisen version. Haastattelua täydennettiin ja päivitettiin kolmisiin lokakuussa 2020, koronapandemian toisen aallon aikana, sähköpostitse.

Sofia Laine: Kertoisitko ensin jotakin taustastasi kansalaisjärjestöissä ja aktivismistasi? Kerroit eilen luennollasi, että aloitit urasi kansalaisjärjestöstä.

Maria Pisani: Urani alkoi nuorisotyön-tekijänä eli olin saanut ammattitutkintoni valmiiksi ja työskentelin yhteisönuorisotyön-tekijänä päihdeyksikössä 2000-luvun alussa. Turvapaikanhakijoita alkoi saapua Maltalle ja työskentelin tuolloin kansalliselle virastolle, joka vastasi hyvinvointikysymyksistä. Minulle kerrottiin viraston avaavan yksikön, joka kes-

kittyisi turvapaikanhakijoista huolehtimiseen. Hain välittömästi, ja sain paikan ensimmäisen avoimen keskuksen käynnistäjänä Maltalla. Olin hyvin tietämätön aiheesta: halusin työskennellä turvapaikanhakijoiden kanssa, mutta en ollut koskaan tavannut turvapaikanhakijaa. Kukaan Maltalla ei ollut tavannut. Se oli todella kiinnostavaa aikaa ja oppimiskäyräni oli erittäin jyrkkä.

Vuonna 2003 pyöritin jo avointa keskustusta, jossa oli noin 150 nuorta miestä. Alussa minulla ei ollut edes tiimiä. Vietin päiväni

kulkien vanhassa rakennuksessa huoneesta toiseen. Aluksi vain istuin kahvilla keskuksessa turvapaikanhakijoiden kanssa. He keittivät minulle kahvia tai teetä, minä istuin ja kuuntelin. Olin todella etuoikeutettu. Tuohon aikaan he olivat kaikki nuoria miehiä Kongosta, Somaliasta, Eritreasta... Se oli kesää 2004, kun tulijoita alkoi saapua selvästi enemmän. Sitten tuli laiva, jossa oli naisia ja lapsia... Se oli humanitaarista toimintaa sanan varsinaisessa merkityksessä. Kuulet, että laiva on tulossa ja yhtäkkiä sinun täytyy valmistaa tyhjistä kaikkea tarpeellista vauvoille, lapsille, äideille... Mutta aloin myös oppia enemmän säilöönoton politiikasta, rasismista, resurssipulasta, investointien riittämättömyydestä ja maan hallitukseen yhteydessä olemisesta. Mikään ei ollut maan politiikassa muuttumassa, mutta peräänkuulutin muutosta ja vaadin, että on investoitava enemmän – ja että säilöönoton politiikkamme on järkyttävää. Menin käymään vankilassa, paikassa, jonne kukaan työntekijöitä lukuun ottamatta ei päässyt sisälle. Siellä olivat asiat todella huonosti ja olosuhteet kamalat. Ihmiset viettivät siellä jopa kaksi vuotta sisään suljettuina. Koska olin työsuhteessa ministeriöön, enkä voinut puhua julkisesti, irtisanouduin vuoden 2004 lopussa. Perustin *Integra*¹-nimisen kansalaisjärjestön, jonka tarkoituksena oli ensisijaisesti olla poliittisen vuoropuhelun äänitorvi turvapaikanhakijoiden puolesta. Tästä käynnistyi toinen jyrkkä oppimiskäyräni.

Taustani nuorisotyön koulutuksessa tähtäsi siihen, että luodaan nuorille tilaa puhua omasta puolestaan. Mutta nyt työskentelin sellaisten nuorten kanssa, jotka eivät voineet puhua omasta puolestaan. He olivat joko vangittuja, eivät osanneet kieltä tai pelkäsivät todella paljon rasismia. He kohtasivat niin paljon ongelmia päivittäin, että heidän prioriteettinsa oli selviytyminen. Eivätkä he edes tienneet kenelle puhua. Meidän siis piti puhua heidän puolestaan. Se oli minulle uusi



Maria Pisani.

oppimiskokemus nuorisotyöntekijänä, turvapaikanhakijoiden parissa. Ajattelin että hyvä on, minulla on tämä koulutus, olen valmistautunut, olen työskennellyt monenlaisten nuorten kanssa aiemmin – pitkäaikaistyöttömien, yksinhuoltajaäitien, huumeita käyttävien – mutta mikään ei ollut valmistanut minua tähän. Ei mikään. Yksi pysäyttävän eroavuus noina aikoina oli tämä: Kun työskentelin marginalisoitujen nuorten kanssa, jotkut heistä tulivat kannustavista kodeista, joillakin oli rahaa, ja he päätyivät käyttämään huumeita. Heillä ei ollut toivoa. Turvapaikanhakijoilla ei ollut yhtään mitään. Ja silti he olivat täynnä toivoa. Oli mielenterveysongelmia, oli traumoja, oli masennusta, mutta oli myös toivoa. Tämä oli minusta hyvin kiinnostavaa.

Vapaaehtoisorganisaatiomme alkoi käsitellä turvapaikanhakijanuorten perustarpeita, kuten englannin tuntien tarjoamista, ja otin uudelleen käyttöni aiemmin hankkimiani taitoja englannin opettamisesta jalkapallon ja ajotuntien avulla. Muistan erään päivän kun meitä oli noin kymmenen autossani, emme ajaneet minnekään, mutta kaikki olivat sulloutuneina sisään. Simuloin ajamista

ja selitin että tässä on ”gearstick”, tässä on ”steering wheel”, ja kaikki toistivat sanat, koska monet heistä olivat ammatiltaan mekaanikkoja ja heidän täytyi tietää nämä sanat nyt englanniksi.

Päivät olivat täynnä jatkuvaa improviointia ja hauskanpitoa, voimavarojen ja pääoman jakamista, uusien ystävien löytämistä, ajan tappamista, turhautumisen purkamista jalkapallon kautta. Tein maisterintutkintoani samaan aikaan, ja sitten väitöskirjaa, joten opiskeluaiheeni vaihtoivat suuntaa nuorisotyöhön ja turvapaikanhakijoihin. Samaan aikaan työskentelin kentällä. Tarvitsin myös rahaa, koska olin neljän lapsen yksinhuoltajaäiti. Siksi otin toimen Maltan kansainvälisestä maahanmuutto-organisaatiosta (IOM²) kuudeksi vuodeksi. Vastasin muun muassa kansallisesta asutusohjelmasta sekä virkistykseen tarjoamisesta keskuksissa. Tämä tarkoitti sitä, että suuri osa työstäni tapahtui suurlähetystöjen, ministerien ja ministeriöiden kanssa, ja altisti minut maahanmuuttopolitiikan näkökulmille sekä kansainvälisille ja geopoliittisille näkökulmille. Vietin vähemmän aikaa keskuksissa ja enemmän

toimistoissa. Kun katson taaksepäin, olen hyvin kiitollinen tästä näkökulmasta, vaikka monella tapaa inhosin sitä.

SL: Mutta opit paljon ja opit tuntemaan ihmiset?

MP: Juuri näin. Kuusi vuotta sinnittelin, ja sitten minulla oli väitöskirja-aihe. Otin pitkän vapaan saattaakseni tohtorintutkintoni loppuun. Väitöskirjani fokus kääntyi noiden vuosien aikana turvapaikkaa hakevien naisten epävirallisten koulutustarpeiden tutkimiseen. Tulin tuolloin paljon tietoisemmaksi sukupuolittuneista prosesseista ja nuorten naisten kokemuksista. Tulin myös paljon huolestuneemmaksi kielteisen päätöksen saaneista turvapaikanhakijoista. Ihmisistä, jotka tulivat jopa Somaliasta ja Eritreasta saakka. He, joiden hakemus oli hylätty, joutuivat limboon. Heitä ei tultaisi karkottamaan, mutta he olivat olleet jo vuosia ilman konkreettista tulevaisuutta.

Väittelin vuonna 2012. Asiat myös muuttuivat maani politiikassa ja Euroopan politiikassa. Irtisanoutumiseni jälkeen käynnistin uudelleen kansalaisjärjestön, joka on toiminut siitä lähtien. Sain vakinaisen työpaikan Maltaan



Maria Pisani (toinen vasemmalta) Spark 15 -aktivistien kanssa ryhmäkuvassa.

yliopistosta vuonna 2013. Kiitos upean vapaaehtoisten tiimin, jatkoimme työskentelyä ja yhteistyötä muiden kansalaisjärjestöjen kanssa. Meillä on päiväkeskus, tarjoamme siellä muun muassa englannin keskustelutunteja, ohjaamme tarpeen mukaan muihin palveluihin, ja yksinkertaisesti tarjoamme turvallisen tilan, jossa pääasiassa nuoret miehet voivat rentoutua, nauttia olostaan ja saada uusia ystäviä. Tuemme myös Spark 15 -järjestöä³, joka on nuorten johtama pakolaisjärjestö. Tuimme heitä alkuun ja nykyään Spark 15 puhuu mediassa, matkustaa ulkomaille konferensseihin ja järjestää itsenäisesti tapahtumia.

Tilanne Maltalla on kehittynyt 16 vuodessa. Jotkut asiat ovat onneksi parantuneet hieman. Valitettavasti kansainvälisesti asiat ovat kääntyneet paljon pahemmalle tolalle. Emme tiedä, mitä tämä vuosi 2020 tuo tullessaan. Viime vuonna aivan liian monilta laivoilta kiellettiin pääsy satamaan, samalla suuri osa huomiostamme suuntautui tähän⁴. Viime vuonna tapahtui myös väkivaltainen turvapaikanhakijan salamurha. Todella hirveä viharikos: mies tapettiin, koska hän oli musta. Vuosi 2019 oli erityisen paha vuosi. Säilöönottopolitiikkamme on ottanut enemmän askelia taaksepäin kuin parantunut. Odotamme viimeisimpiä tilastoja, mutta oletan että vuonna 2019 Malta oli kärjessä, kun lasketaan tulijoiden määrä suhteutettuna asukaslukuun. Myös solidaarisuuden puute Euroopan jäsenvaltioiden välillä on hyvin huolestuttavaa. Vuosien ajan EU:n lähestymistapa on ollut rajoittaminen, yritys estää ihmisiä saavuttamasta Euroopan Unionia. Rajoittamispolitiikka on käynnissä.

SL: Niin, ja Turkin sopimus

MP: EU:n ja Turkin välisen sopimuksen vahvistamispyrkimykset ovat tapa estää turvapaikanhakijoiden saapumiset Eurooppaan. ”Meidän”, jolla tarkoitan EU:n jäsenvaltioita, strategia ei näytä olevan selviytyminen turvapaikanhakijoiden kokemusten kanssa

vaan turvapaikanhakijoiden saapumisen estäminen. Se on ”meidän” prioriteettimme.

SL: Kyllä, se on ongelmallista, ja kuten eilen NUORI2020-kutsupuheenvuorossasi kerroit, Euroopan neuvosto kyllä vahvasti asemoituu ihmisoikeuksien puolelle, mutta viime kädessä heillä ei ole poliittista vaikutusvaltaa.

MP: Euroopan neuvosto luo kyllä tilaa puhua, ja toivotan sen tervetulleeksi. Todellisuudessa turvapaikka-asioista ja turvapaikanhakijoista linjataan ministerineuvostossa. Tilanne on Euroopassa pahenemassa, ei paranemassa. Haasteista huolimatta, varsinkin kun koostimme yhdessä kirjaa (Pisani & Bello & Basarab & Laine 2019), oli erittäin kiinnostavaa nähdä aloitteita ympäri Eurooppaa. Mitä nuorisotyöntekijät tekevät ja kuinka he kohtaavat monia haasteita turvapaikanhakijanuorten parissa. Minulla ei ole epäilystäkään, etteikö nuorisotyö olisi tehnyt todella paljon, mutta se voisi tehdä vielä enemmän nuorten turvapaikanhakijoiden kohdalla. Aidosti uskon, että nuorisotyössä on jotakin erityistä ja ainutlaatuista. Nuorisotyön kentällä Euroopassa alkaa jo olla kokemusta, tietoa, kehitystä, sitoutumista, rohkeutta ja voimaa. Minulle tämä kaikki on toivon lähde.

SL: Onko Euroopassa olemassa turvapaikanhakijoiden parissa työskentelevien nuorisotyöntekijöiden verkostoa?

MP: En usko. Tai se on epävirallinen verkosto. Esimerkiksi viime vuonna kehitettiin GloBall-työkalupakki⁵. Se oli Euroopan komission aloite. Se toi tutkijoita yhteen, ja siksi sanoisinkin, että on olemassa väljä verkosto, mutta mielestäni sitä on tarvetta kehittää edelleen ja luoda jotakin järjestäytyneempää, joka tuo toimijat yhteen. Olen ajatellut tätä aika paljon: kun opetan nuorisotyötä, opetan itseasiassa humanitaarista toimintaa. Ei siis ainoastaan nuorten turvapaikanhakijoiden parissa työskentely vaan laajemmin kaikki se, mitä nuorisotyö professiona voi osaltaan tuoda humanitaariselle kentälle, kiehtoo mi-

nuu. Tämä on mielestäni ajallemme hyvin oleellinen keskustelu, joka pitäisi käydä. Ajattelen pakolaisleiriolosuhteita Maltalla, Kreikassa tai esimerkiksi Kakumassa⁶, jossa vierailin jokin aika sitten. Varsinkin Kakumassa tulini todellakin tietoiseksi jälleen siitä, kuinka ainutlaatuinen nuorisotyö on kenttänä: asiantuntemuksen, taitojen ja kykyjen kokonaisuutena. Niitä voidaan ja pitäisi kehittää humanitaarisissa konteksteissa.

SL: Tuo on tärkeää, ja siitä puhutaan liian vähän.

MP: Yksi pääkriteikistäni valtavirtaista nuorisotyön teoriaa kohtaan on ollut se, mitä kutsun kansalaisoletukseksi⁷. Tarkoitani tällä oletusta siitä, että kaikilla nuorilla on kansalaisoikeudet. Todellisuudessa kuitenkin yhä useampi nuori, myös Euroopassa, mutta varsinkin globaalisti, putoaa kansalaisuuden ulkopuolelle. Ja tällä on kuolettavia seurauksia. Myös paperittomien maahanmuuttajien ja kieltävän päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden määrä kaupungeissamme kasvaa. Tämän pitäisi olla merkittävä yhteinen huolenaihe muillekin kuin nuorisotyöntekijöille. Tarkoitani, että kyseessä on äärimmäinen ulossulkeminen, nämä nuoret ovat täysin järjestelmän ulkopuolella.

Tämä on itseasiassa myrkyllistä koko yhteiskunnalle. Tarkastelkaamme intersektionaalisesti nuoruuden leikkauspisteessä rotua ja etnisyyttä, sosioekonomista asemaa, koulutusastetta, mutta myös lainmukaisia asemia. Mitä nämä kaikki tarkoittavat nuorten pakolaisten, paperittomien maahanmuuttajien tai kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden näkökulmista, mutta myös miten tämä kaikki vaikuttaa yhteiskuntaan yleisesti?

Toinen tärkeä kysymys minulle on ollut siirtymä. Kuten sanoin eilen kutsuluenossani, nuorten siirtymät pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden keskuudessa ovat tutkimusaihe, jota todella pitäisi tarkastella perusteellisemmin.

SL: Tähän teemaan liittyy niin paljon suurta epäoikeudenmukaisuutta, että siitä ei edes haluaisi lukea, ei haluaisi nähdä. Kuten sanoit eilen puheessasi, sitä vain haluaa ikään kuin sulkea korvansa.

MP: Niinpä, huomaan empatian ja myötätunnon sekä rakkauden puutetta. Varmaan ymmärrät mitä tarkoitan, kun puhun rakkaudesta ja rakkauden tärkeydestä tutkimustyössämme.

SL: Kyllä, olen lukenut bell hooksin (2016) hienon kirjan, jossa hän käsittelee rakkautta ja toivoa, sympatitaa ja ymmärrystä. Se tulee lähelle tätä.

MP: Toivon politiikkaa, kyllä. Toivo on poliittista toimintaa, ja kyynisyys tai uskomus siitä, että mikään ei muutu – se on alistumista. Ajatteluni kehittyy tällä hetkellä epistemologisella tasolla. Mielestäni pitäisi katsoa kohti innovaatioita, toisaalta neoliberalistista agendaa, pahenevaa ilmastonmuutosta ja ekokatastrofia. Näissä globaaleissa kriiseissä valtion rajoilla ei yhtäkkiä olekaan ollut väliä. Keskustelu on ikään kuin siirtynyt toiselle tasolle. Hieman samoin on teknologisten muutosten kanssa. Tämä kaikki johdatti minun kriittisen posthumanistisen tutkimuksen kentälle, erityisesti Rosi Braidotti (2013) on vaikuttanut ajatteluuni viime vuosina. Ajatteluuni keskittyikin tällä hetkellä kysymykseen siitä, miten nuorisotyötä voitaisiin juurruttaa posthumanistiseen lähestymistapaan. Nuorisotyön peruseriaatteet, kuten dialogisuus, kunnioitus ja vastuullisuus, pysyvät oleellisina nuorisotyön arvoina. Ajattelen, että nämä arvot pitää artikuloida selvästi ja rohkeasti.

SL: Nuorisotyö lähestyy tulevaisuustutkimusta, koska työskentelemme niiden sukupolvien kanssa, joilla pitäisi olla paljon vuosia edessään. Ja nyt ilmastonmuutoksen vuoksi tulevaisuuden näkymät lapsille ja nuorille ovat lyhenemässä, tulevaisuuden mahdollisuudet ovat heikentymässä.

MP: Niin, muutos on nyt nopeaa, haasteet globaaleja ja koskettavat kaikkia. Mitä

peräänkuulutan tässä ajassa, on jotakin, mikä perustuu paljon enemmän vastuullisuuteen ja eettiseen lähestymistapaan tämän päivän ja tulevaisuuden nuorisotyötä kohtaan. Kaikkien kohtaamiemme haasteiden kohdalla, katsoimme paitsi turvapaikanhakijoita tai kodittomuutta Helsingissä, voimme kysyä, miten tämä asettuu suurempaan kuvaan suhteessa kapitalismiin ja globaalilla tasolla. Lisäksi on kysyttävä, miten tämä liittyy ilmastonmuutokseen sekä pakolais- ja pakkosiirtolaisuusliikehdintään. Se kaikki on osa samaa kuvaa. Minun kokemustani maailmasta ei voi verrata juuri Välimeren ylittäneen turvapaikanhakijan kokemukseen, joten nämä rakenteet, joista puhuimme aiemmin, rotu, ikä, kyvyt ja vammat, seksuaalinen suuntautuminen, nämä rakenteelliset esteet säilyvät, ja meidän täytyy yhä edelleen osoittaa ja käsitellä niitä, mutta niitä täytyy käsitellä osana suurempaa kuvaa.

SL: Kyllä. Tarvitsemmeko uuden oppiaineen nuorisotutkimukseen?

MP: Se, mihin tähtään, on uusi porras teoreettisessa paradigmassa, sellainen, joka perustuu posthumanistiseen lähestymistapaan. Sitä olen edistämässä. Uusi linssi, jolle luoda perusta. Teoria on tärkeä nuorisotyössä. Teorian täytyy informoida, se on käytäntö, ja tarkastelen posthumanismia teoreettisena linssinä nuorisotyön edistämiseksi ja kehittämiseksi.

SL: Tuuli Hirvilampi (2015) kirjoitti erinomaisen väitöskirjan kehittämänsä kestävästä hyvinvoinnin teoriaan pohjautuen. Hän on jatkanut aiheen tutkimista ja on tehnyt Suomessa tutkimusta nuorista yrittäjistä, jotka yrittävät löytää hiilineutraaleja elämäntapoja. Tämän kautta hän pyrkii kehittämään ajatusta siitä, mitä kestävä hyvinvointi voisi tarkoittaa, sellainen elämäntapa, jossa planeetan kantokyky ei ylitetä. Teoriassa on asioita, joita voitaisiin soveltaa turvapaikanhakijoiden kohdalla. Minä käytän käsitettä 'sustainable wellbeing' ja hän puolestaan 'sustainable welfare'. Mielestäni hän on kehittämässä hyvin kiinnostavaa teoriaa,

mutta sitä on hyvin vaikea tuoda käytäntöön.

MP: Haasteet ovat valtavia, kuten on myös kipu. Mutta aina voi katsoa jokapäiväistä, voi katsoa paikallista. Kun teimme kirjaa (Pisani ym. 2019), ihmiset vastasivat kukin tahollaan kirjoittajakutsuun, kertoivat, miten olivat kohdanneet kriisejä ja tunnistanee tarpeita. Sitteen jälkeenpäin teimme linkit tekstien välille. Kirjahankkeessa oli paljon yhteisöllisyyttä ja myös ainutlaatuisuutta. Joskus sitä ei vain näe metsää puilta. Ihmiset liittyvät yhteen, tapahtuu hyviä asioita ja sitoudutaan, ja se on toivon lähde. Mutta mielestäni tällä hetkellä, ennemmin kuin tieteen harjoittajia, me tarvitsemme uusia teorioita ymmärtääksemme ja kehittääksemme nuorisotyön käytäntöjä paikallisesti ja globaalisti.

Meidän täytyy, tiedätkö, vastata rohkeudella, päättäväisyydellä ja energialla. Ja toivolla!

Minun nuorin tyttäreni, hän valmistui juuri psykologiasta ja nyt, minä rohkaisen häntä, pakko myöntää, hän on suuntautumassa tekoälyyn psykologiassa. Ajattelen, että se on kenttä, jossa on nyt tapahtumassa hyvin paljon. Kävin juuri keskustelun hänen kanssaan tänä aamuna. Hänelle tekoäly on totaalinen dystopia, ja minun täytyy myöntää, että iso osa siitä on minullekin melko dystoopista, mutta näen että siellä on myös hyviä asioita.

Olin kuuntelemassa Tomi Kiilakosken esitelmää eilen. Työryhmässä puhuttiin virtuaalitetellisuuksista ja siitä, miten se voi muuttaa paljon asioita joidenkin nuorten ihmisten kohdalla, mutta samalla se tarkoittaa, että alamme elää virtuaalitetellisuuden kautta. Se on vähän pelottavaa.

Koska maailmantilanne muuttui radikaalisti haastattelun toteutusajankohdan jälkeen koronaviruspandemian myötä, kysyimme

lokakuussa 2020 Maria Pisanin käsityksiä muuttuneiden olosuhteiden vaikutuksista nuoriin turvapaikanhakijoihin.

Pisani kertoi, kuinka kansalaisjärjestöt, kuten Integra, ovat lakanneet järjestämästä kasvotusten tapahtuvia palveluita Maltalla. Useat järjestön vapaaehtoistyöntekijöistä ovat palanneet kotiin johtuen pandemian puhkeamisesta, joten järjestöt työskentelevät tällä hetkellä rajatuilla resursseilla (Pisani 23.3.2020 *Times of Malta* -lehdessä). Pandemia on myös muuttanut myönteisellä tavalla joitakin toimintakäytäntöjä.

Maria Pisani: COVID-19:n vuoksi me olemme joutuneet sulkemaan kansalaisjärjestön drop-in-pisteen, joten siirsimme tilan virtuaaliseksi. Se on ollut todella mielenkiintoista, uusi tapa työskennellä, ja vastaanotto on ollut todella hyvää! Ajattelen, että niin meillä Maltalla kuin muuallakin pandemia on todella paljastanut yhteiskunnan syviä rakenteellisia murtumia. Maltan hallitus on käyttänyt hyväkseen pandemiaa oikeuttaakseen ihmisoikeusrikkomukset. Tämä tulee varsin selvästi ilmi satamien sulkemisessa etsintä- ja pelastusveneiltä, laittomassa säilöönottopolitiikassa ja eristetyn *Hal Far*-avoimen keskuksen olosuhteissa, jotka eivät mahdollista koronavirukselta suojautumista (Pisani *Times of Malta* -lehdessä 17.4.2020 ja 27.4.2020). Me näemme edelleen nuorten ihmisten tulevan laittomasti pidätetyksi, kesällä turvapaikanhakijoita pidätettiin viikkokausiksi myös merellä, paahtavassa kuumuudessa. Myös hengenmenetyksiin johtaneet laittomat käännyttämiset takaisin Libyaan oikeutettiin ”kansallisten turvallisuushuolien” perusteella.

Onkin kiireellinen tarve tarjota turvapaikanhakijoille ja pakolaisille sellaiset resurssit ja tuki, joiden avulla he voivat reagoida COVID-19:n tuhoisiin vaikutuksiin. On mobilisoitava heidän omia vahvuuksiaan ja kykyään, tuettava heidän osoittamaansa sin-

nikkyyttä (ks. myös Pisani *Times of Malta*-lehdessä 17.4.2020). Sen sijaan EU-jäsenvaltiot kääntävät selkensä ja perääntyvät, jokainen suojellen omaa etuaan. EU-jäsenvaltioiden toiminnan oikeutus irrottautuu kaikista laillisen ja moraalisen vastuullisuuden muodoista, samalla etäännyttäen itsensä Välimeren hukkuneiden brutaalista todellisuudesta (Pisani *Times of Malta* -lehdessä 27.4.2020).

Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun viitataan Hannah Arendtin kirjaan *The Origins of Totalitarianism* (1951, suom. *Totalitarismin synty*), jossa hän keskustelee käsitteestä ”oikeus oikeuksiin” (engl. ”right to have rights”). Hän dokumentoi, miten käsitys ihmisoikeuksista haastettiin ensimmäistä maailmansotaa seuraavina vuosina, erityisesti suhteessa miljoonien ihmisten siirtämiseen⁸. Aikana, jolloin monet valtiot välittivät vain omasta edustaan. Arendtin analyysi paljasti häiritsevän totuuden ihmisoikeuksista – ne eivät merkitse mitään tullessaan vastakkain nationalismiin ja rasismiin kanssa. (Pisani *Times of Malta* -lehdessä 27.4.2020.) Koronaviruksen vaikutukset ovat erityisen huolestuttavia post-traumaattisesta stressihäiriöstä jo valmiiksi kärsivien ihmisten henkisen hyvinvoinnin kannalta. Siirtolaiset, jotka ovat menettäneet kaiken, mukaan lukien rakastamansa ihmiset, taistelevat nyt tämän uuden epävarmuuden ja kriisin keskellä uudessa kotipaikassaan. (Pisani *Times of Malta* -lehdessä 23.3.2020.)

Kun ihmisiltä puuttuu taloudellisia ja sosiaalisia resursseja, heistä tulee haavoittuvampia. Koronapandemian puhkeaminen on todella saanut meidät kaikki ymmärtämään hieman enemmän siitä, mitä tarkoittaa olla omillaan. Länsimaisen yhteiskunnan vastauksen pitää perustua solidaarisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja huolenpitoon, ei kansallisuuteen tai kansalaisuuteen. (Pisani *Times of Malta* -lehdessä 23.3.2020.)⁹



Maria Pisanin elämän ensimmäinen hiihtokokemus, oppaana Paloheinässä tammikuussa 2020 Sofia Laine. Haastattelu tehtiin hiihtomajalla vesisateen päättymistä odoteltaessa.

”Young refugees and youth work” cross-country skiing seminar 🤝! Skiing for hope: even it rained one hour earlier we didn’t lose our hope. Very special moment to ski with wise and inspiring colleague from Malta, theorizing politics of hope ☺ (Sofia Laineen Facebook-päivitys 15.1.2020.)

Viitteet

- 1 Lisätietoa järjestöstä: Integra Foundation: <https://integrafoundation.wordpress.com/> (Viitattu 12.11.2020.)
- 2 Lisätietoa IOM Maltasta: <https://malta.iom.int/about-us> (Viitattu 12.11.2020.)
- 3 Lisätietoa kansalaisjärjestöstä Spark 15: <https://www.facebook.com/spark15> (Viitattu 12.11.2020.)
- 4 Siirtolaisten Välimerellä tekemiä laivamatkoja koskeva tutkimus: *Crossing the Mediterranean Sea by Boat. Mapping and Documenting Migratory Journeys and Experiences*. <https://warwick.ac.uk/fac/soc/pais/research/researchcentres/irs/crossingthemed> (Viitattu 12.11.2020.)
- 5 Euroopan komission julkaisu: *GloBall – a toolkit for youth workers working with young migrants, refugees and asylum-seekers*. SALTO-YOUTH, European Commission. <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/global-a-toolkit-for-youth-workers-working-with-young-migrants-refugees-and-asylum-seekers.2359/> (Viitattu 15.10.2020.)
- 6 Kakuma on kaupunki Kenian luoteisosassa noin sadan kilometrin päässä Etelä-Sudanista. Kaupungissa sijaitsevan pakolaisleirin runsaasta 100 000 pakolaisesta lähes puolet on somalialaisia. Loput ovat etupäässä sudanilaisia ja eteläsudaniilaisia. Leiri on perustettu 1992. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Kakuma> (Viitattu 12.11.2020.)
- 7 Kansalaisoletuksesta käsitteenä: Pisani, Maria 2016: ”Illegal bodies” on the move – A critical look at forced migration towards social justice for young asylum-seekers. *Perspective on Youth* (3), 83–98. https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261944/07_PoY-3-EN.pdf/14eb3314-8ea9-4776-b897-477ea0fbfb79 (Viitattu 12.11.2020.)

- 8 Suomessa mm. Katariina Kaura-Aho on Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan pro gradu -tutkielmassaan (2016) tutkinut Hannah Arendtin ”oikeus oikeuksiin” -ajatusta pakolaisen aseman ja pakolaisuuden ilmiön yhteydessä. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/167125> (Viitattu 12.11.2020.)
- 9 Haastattelu on osa Suomen Akatemian rahoittamaa tutkimushanketta What works? Youth transitions from education to employment in the Middle East and North Africa (no. 320449, IP: P. Honkatukia).

Lähteet

- Arendt, Hannah (1951) *The Origins of Totalitarianism*. San Diego: A Harvest Book.
- Braidotti, Rosi (2013) *The Posthuman*. Cambridge: Polity Press.
- Debono, James 21.9.2020: 200 days of COVID: From excellence to shambles? Maria Pisanin haastattelu: COVID-19 introduced itself to Malta in the form of racism. *Malta Today*. https://www.maltatoday.com.mt/news/national/104840/200_days_of_covid_from_excellence_to_shambles#.X47BddAzY2w (Viitattu 12.11.2020.)
- Hirvilammi, Tuuli (2015) *Kestävän hyvinvoinnin jäljillä. Ekologisten kysymysten integroiminen hyvinvointitutkimukseen*. Väitöskirja. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia, 136. Tampere: Juvenes Print.
- hooks, bell (2016) *Rakkaus muuttaa kaiken*. Tampere: niin & näin.
- Pisani, Maria & Basarab, Tanya & Bello, Barbara Giovanna & Laine, Sofia (eds.) (2018) *Between insecurity and hope: Reflections on youth work with young refugees*. Youth Partnership, Youth Knowledge #24. Strasbourg: Council of Europe Publishing. <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261623/008719-YKB-24-refugees.pdf/ce611ba2-4193-05e8-8948-61a4b75e3727> (Viitattu 21.10.2020.)
- Pisani, Maria 23.3.2020: Migrants ‘more vulnerable’ to COVID-19 impact. When a difficult situation is made even worse. *Times of Malta*. <https://timesofmalta.com/articles/view/migrants-more-vulnerable-to-covid-19-impact.780209> (Viitattu 12.11.2020.)
- Pisani, Maria 17.4.2020: COVID-19 does not discriminate. *Times of Malta*. <https://timesofmalta.com/articles/view/covid-19-does-not-discriminate-maria-pisani.785969> (Viitattu 12.11.2020.)
- Pisani, Maria 27.4.2020: What if the boat was filled with Maltese citizens? Nationalism and racism overwhelm human rights. *Times of Malta*. <https://timesofmalta.com/articles/view/being-human-and-not-saved-maria-pisani.788228> (Viitattu 12.11.2020.)